

Minister Zdrowia

Warszawa, 14 listopada 2022

ZPP.07.107.2022.DL

Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Ministrze,

odpowiadając na pismo z dnia 11 października 2022 r. (znak: X.517.36.2020.Kwa), za pośrednictwem którego zwrócono uwagę na stosowanie niestandardowych praktyk z zakresu przymusu bezpośredniego wobec osób umieszczonych, na podstawie orzeczenia sądu o zastosowaniu środka zabezpieczającego, w zamkniętych zakładach psychiatrycznych, uprzejmie dziękuję za przekazane spostrzeżenia i proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Wskazać należy, że przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123), zwanej dalej „ustawą” dopuszczają stosowanie poniższych rodzajów przymusu bezpośredniego:

- a) przytrzymanie - doraźne, krótkotrwałe unieruchomienie osoby z użyciem siły fizycznej,
- b) przymusowe zastosowanie leków - doraźne lub przewidziane w planie postępowania leczniczego wprowadzenie leków do organizmu osoby - bez jej zgody,
- c) unieruchomienie - obezwładnienie osoby z użyciem pasów, uchwytów, prześcieradeł lub kaftana bezpieczeństwa,
- d) izolację - umieszczenie osoby, pojedynczo, w zamkniętym i odpowiednio przystosowanym pomieszczeniu.

Szczegółowe przesłanki i warunki stosowania przymusu bezpośredniego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi istotnie regulują przepisy art. 18 – 18f ustawy, jednak należy zwrócić uwagę także na treść art. 34 ustawy, zgodnie z którym wobec osoby przyjętej do szpitala psychiatrycznego bez jej zgody przymus bezpośredni można stosować, poza okolicznościami określonymi w art. 18, także wtedy, gdy jest to konieczne do dokonania niezbędnych czynności leczniczych, o których mowa w art. 33. Przymus bezpośredni można także stosować w celu zapobieżenia samowolnemu opuszczeniu przez tę osobę szpitala psychiatrycznego.

Niezależnie od powyższego wskazać należy, że zgodnie z art. 46 ustawy kontrolę legalności przyjęcia i przebywania w szpitalu osób z zaburzeniami psychicznymi, przestrzegania ich praw oraz kontroli warunków, w jakich one tam przebywają sprawuje sąd. Kontrola ta obejmuje również badanie prawidłowości prowadzenia dokumentacji medycznej dotyczącej zastosowania przymusu bezpośredniego lub rejestru przypadków zastosowania przymusu bezpośredniego, z uwzględnieniem danych utrwalonych za pomocą urządzeń monitorujących. Ponadto zasadność zastosowania przymusu bezpośredniego każdorazowo powinna być oceniana zgodnie z art. 18 ust. 10 ustawy.

Przedstawiając powyższe wydaje się, że obowiązujące regulacje w stopniu odpowiednim przyczyniają się do wyeliminowania ewentualnych nadużyć związanych ze stosowaniem przymusu bezpośredniego wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.

Z poważaniem
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Maciej Miłkowski
Podsekretarz Stanu

/dokument podpisany elektronicznie/